

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Nonvm. De solenni pietate diebus Antecineralibus, & menstruâ
Communione generali à Societate introductâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

ficiet. Siluefter Landinus dum Silanum finitimafque Ferrariensi Florentinæque ditiones, multorumque Præfulum dicecefes, ipsis roganibus, concionabundus lustraret; ij erant ad confitendum concurfus, quocumque ille veniebat, vt referri videretur vbique perpetua quadam celebritas Maioris hebdomadis. In itineribus obfidebatur à populis, vt ipsis illicò præftò effet: nonnullique in filuis montibusque comprehensum non priùs dimittebant, quàm enuntiantibus fua peccata operam daret. Huiusmodi laborum ac fructuum hiftoriis ita exuberant Collegiorum Annales, vt iis fapè magnà ex parte content. Nec labore tam indefeffo feignior fuit Societatis induftria, vt labori refponderet animarum vtilitas. Cùm enim deprehenderet multos numquam integre effe confeflos, multos numquam omnino, multos fine animo à flagitiis abftinendi; plurimùm laborauit explicando, docendo, publicè ac priuatim, vt, quod impetrabat à populis vt confiterentur, etiam efficeret, vt ritè neque vitio confiterentur. Idque potiffimùm affecuta eft commendando generalem vitæ omnis antè actæ confeflionem: cuius etiam nomen antè natam Societatem vix erat notum in vulgus; nunc ita eius vfus fructusque inualuit, vt nihil propemodum frequentius inculcent Societatis Annales, quàm viginti, triginta, quadraginta annorum, adeoque vitæ totius, confefiones ritè fanctæque repetitas; & quidem tam multas, vt quædam prouinciæ, quæ numerum notarunt, multa eiusmodi confeflionum millia vno anno recenfent. Iaponica Prouincia tales refert plus decies mille institutas; ex quo credibile eft, ab vniuersâ fimul Societate (cùm Prouincias numeret fex & triginta) fingulis annis centum facilè millia eiusmodi confcientiarum expiari. Qui fructus quàm immenfus eft, quàm fuo labore dignus, vnicâ illâ induftriâ quotannis centum, & fortafse ampliùs, animarum millia è vitiorum ac dæmonum feruitute afferi in libertatem filiorum Dei? Quid fi iam ceteros omnes labore fuo expiatos recenfiffet, quot myriadas quotannis numeraret? quamquam exiguam illam putaret, nec zelo fuo parem multitudinem, fi numerare eam poffet.

Confeflionis generalis vfus à Societate commendatus.

CAPVT NONVM.

De folenni pietate diebus Antecinceralibus, & menftruâ Communioni generali à Societate introductâ.

INnumeros, qui ex hac Sacramentorum frequentatione proueniunt, fructus in medium proferre poffem: habet enim ad omne Chriftianæ vitæ officium opportunitates fingulares: nec vllam facilè in iis Chriftianæ iuftitiæ partem defideres, qui identidem ad hos fontes falutis ac probitatis accefferint; nec vllam in eâ ciuitate publicam vitæ licentiam inuenias, in quâ frequens ille diuinorum myfteriorum vfus laudabili confuetudine fuerit corroboratus. Neque enim vllum effe poteft omnis fanctitatis auctori cum vitiiis & morum contagione commercium; nec locus eft in illis pectoribus inferorum tenebris, quæ æternæ lucis radiis identidem colluftrantur. Quare cùm hoc fibi propofitum

positum habeat Societas, vt virtutum studia promoueat, vitiis bellum indicat, denique vt proficit quamplurimis; nihil mirum cuiquam videri debet, si hanc Christianæ militiæ panopliam, hoc omnium malorum alexipharmacum, hoc denique miseriarum omnium solatium, frequentem dico sacrosanctæ Eucharistiæ communionem, semper voluerit omnibus esse commendatissimam. Igitur dum in omnem Christianæ Reipublicæ partem pro suo zelo excubat, & materiam exercendæ charitatis & industriæ vndecumque indagat; incurrit in oculos eius consuetudo quædam pietati virtutiq̃ infestissima, & homini Christiano pudenda. Triduo illo quod solenne quadraginta dierum ieiunium antecedit, Christiani videbantur passim à CHRISTO suo ad Bacchum palam & aperte deficere. adeò, posito pudore sensuq̃ omni religionis, in omnem licentiam, crapulæ, comestationum, lasciuiæ, flagitiorum veluti furialibus acti tædis sese effundebant; peruersissimo more sensuq̃, cum ex instante ieiunio, quod ad remedium scelerum ab Ecclesiâ sanctissimè institutum est, scelerum captarent ansam, & ad virtutem per flagitia sese compararent; quasi hæc ad illam gradum facerent. Merito Societas tam auida salutis alienæ, huic Christianorum vesaniam ingemiscebat, cum videret ab iis vt pietati, ita flagitiis & impietati dies quosdam destinatos, & quasi consecratos haberi. Pessimè illam habebat, duraturos pietatis fructus in omnium animis produci non posse, quamdiu stata per annum tempora recurrerent, quibus effundi ac dissipari debere videbantur qui fuerant longo labore collecti. Enimuero quid magis erubescendum Christianis, quàm dies apud illos agi, quibus pudet non esse impudentes, & nefas habetur nullum nefas admittere? Quid ieiunium animis prodesset, quos inueniret sceleribus scædatos, nec ante ieiunij finem ritè se purgatuos? quæ spes esset, Deum eiusmodi ieiuniis propitiatum iri, quæ cum scelere inchoata sine scelere non peragerentur? Itaque Societas tantis acta stimulis contra nefariam illam licentiam, quantis ad illam cæci mortales ferebantur; palam se communi huic furori multis in locis obiecit, non in templis, quæ tunc vacua erant, sed in compitis vrbium ac plateis, arguendo, increpando bacchantium insaniam. Gandiæ sex è nostris pridie Cinerum vertice ac pedibus nudi, longo fune è ceruicibus pendente, duo etiam nudata terga flagellis cruentantes, ceteri cum cruce & caluariâ in manibus, obire concionabundi celeberrimas vrbis vias. Ab aliis alia tentata; & quamquam non pœnitendo exæstuantis licentiæ temperamento, in quibusdam tamen vrbibus tantum labori fructus respondit. Sed neque perpetuus hic fuit, neque conatu satis robusto certatum est aduersus impietatem longè lateq̃ grassantem, & quasi iure suo iam dominantem. Quid igitur? cederétne Societas tanto tamq̃ corroborato malo? ab vitiorum violentiâ suam vinci pateretur industriam? quæ nihil nisi maiorem Dei gloriam spectat, tam luculentam ab ipsis Christianis plagam sineret diuinæ gloriæ quotannis infligi? Ignosci illi potuisset, si malum omnium pænè iudicio immedicabile non sanasset: sed veniam, quam alij facile dabant, ipsa sibi non dabat; vtpote quæ se tot propè scelerum ream crederet, quotquot non impediret. Cum igitur

Bacchanalium profana consuetudo:

huic se Societas opponit.

Solemnitas dierum Antecinerarium in-

tur diu multumque in omnem se partem vbiuis gentium versasset, visum est tandem toto isto triduo solennem in templis suis precationem indicere, & omnibus quibus posset modis populi pietatem sollicitare. Ac primum quidem timebat ipsa vanum quoque hoc pietatis stratagemam fore, nec alium laboris sui fructum quam risum ludibriumque relaturam. templa quippe sua non adeunda, nisi ab iis qui animi causa spectatum venirent vacuitatem & solitudinem. adeo altas egerat radices inueteratum malum. Sed tanti erat, ludibrij se periculo exponere, quod CHRISTI causa non fugiendum sed appetendum est, ne aliquid intentatum relinqueret, quo spes esset effusum hunc impietatis triumphum vel nonnihil reprimi posse vel carpi. Primum Sodales suos Parthenios haud aegre induxit, vt modo per interualla singuli, modo simul ad templum conuenirent vniuersi. Hi aliquos praeterea partim exemplo suo, partim verbis adduxere: quosdam exciuit rei nouitas; quae cum non displiceret, curiositatem vertit in religionem ac pietatem.

eorum solennitas Rome hoc an. 1640.

Nec parum contulit ad excitandos animos, populique concursum prouocandum, augustissimus templorum ornatus, & quidem multis in vrbibus tam inusitatus, vt regia maiestate dignus haberetur. Vnicui hinc producam exemplum magnificentiae Romanae praesentis anni 1640. Certis enim nuntiis ad nos perlatum est, Sodales Parthenios primariae Congregationis Assumptae Virginis, vt feriis Antecinerariis populum a profana licentia ad pietatem ac deuotionem auocarent, nouem florenorum millia in extemporaneam illius tridui solennitatem expendisse. Moles erecta stetit in templo Farnesiano Societatis IESV, ad honorandum sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, alta centum viginti palmos, lata octoginta, pulcherrimis statuibus, imaginibus, historiis, emblematis, ad stuporem exornata: quae omnia cum supra quatuor millia flammularum ac luminum illustrarent, nulla tamen flamma in oculos spectantium incurrebat. Hinc res diuina peracta est tanta pompa, & tam suauis Pontificiorum musicorum concentu, vt ad summam quae in terris esse potest maiestatem nihil praeter ipsius Summi Pontificis praesentiam requireretur. Rem diuinam faciebat Illustrissimus ac Reuerendissimus Dominus Alphonsus Gonzaga Archiepiscopus Rhodiensis: intererant Eminentissimi Cardinales numero septemdecim, omnesque propemodum Romanae Curiae Praelati. Quorum pietate excitati subinde alij, toto triduo superuenerunt Eminentissimi Cardinales quinque, Regumque omnium ac Principum Oratores: accesserunt praeterea supplicabundi varij Religiosorum Ordines, omnesque totius Urbis, quas vocant, Archiconfraternitates. Denique tanta fuit toto illo triduo promiscuae multitudinis ad sacrosancta mysteria concursus, vt non profana Bacchanalia, sed caelestis Curiae epulum celebrari videretur.

Delectatus huiusmodi Societatis solertiâ Summus Pontifex Paulus V. petenti ante multos annos condonationem integram poenarum omnibus qui illo triduo in Societatis templis ad mensam diuinam accederent, perbenigne eam concessit. Tum vero Societas hoc tam ingenti industriae suae auxilio freta, sperare coepit quod hactenus optauit

optauerat. Nec eam sua spes fefellit. tempore enim ipſo pietati tam iniquo orationem acunte, tam efficaciter vbique gentium ſtimulauit auditorem ſuum, vt breuſ multis in urbibus quidquid eſſet Religioſorum & Sacerdotum, præter Confeſſarios Societatis, excipiendis accurrentium confeſſionibus per eos dies vix ſufficeret. Quàm pulchra erant ſpectacula, pro inſanis bacchantium gregibus videre iam Curiones ex finitimis agris cum pagis integris, cum labaris & cruce, ſupplicabundos ad Societatis templa non ſine pio cantu per urbium vias accedere, ciues agreſtium pietate ſtimulatos cateruatim accurrere, denique maiore iam ſtudio templa, quàm comeſſationes antè celebrari. Nec in vno Regno, aut in Europâ tantùm, ſed in reliquo terrarum orbe hoc pietatis incendium pari vehementiâ exarſit. Longum hîc eſſet referre ingentem numerum Sacramentis reſectorum in variis Collegiis, agmina publicis flagellationibus ſua & aliorum peccata vindicantium, aliâque immenſæ pietatis edita paſſim ſigna. Nihil in Annalibus noſtris frequentius, quàm Bacchanalia in Paſchatis celebritatem hîc eſſe conuerſa; illic triduo triginta, quadraginta, quinquaginta & ampliùs ſacrarum Hoſtiarum millia diſtributa; alibi totam ferè ciuitatem in templo noſtro ſacris ſe myſteriis reſeciſſe, vbique aut penitus ſublatam, aut magnâ ex parte compreſſam, priſtinam illam & Chriſtiano nomine inſanam licentiam, caupones, chirurgos, & id genus hominum, quibus numquam bene eſt niſi dum quamplurimis eſt malè, conqueſtos de lucro ſibi intercepto per intempèſtiuas Ieſuitarum ſupplicationes. Quàm felix hæc, & niſi orbis eam videret, incredibilis peſſimæ conſuetudinis mutatio? quis enim Bacchanalia iam eſſe ſentit, niſi maioris vbique pietatis indicia? iam non vino, ſed CHRISTI Sanguine paſſim ſe inebriant Chriſtiani; nec immodicis epulis corpora diſtendunt, ſed CHRISTI Corpore animas paſcunt: pro inſanis bacchantium per plateas clamoribus, templa gemitibus reſonant ac piis ſuſpiriis: pro impuris mimorum ſpectaculis piæ ſcenæ repræſentantur: pro theatris laſciuiæ, concionatorum ſuggeſtus frequentantur: denique plura iam expiantur ſcœla, quàm fieri conſueuerant.

Sed an tot laboribus tantoque fructu expleta eſt Societatis cupiditas? accenſa eſt magis. Honeſta videatur Philoſopho vnus temporis auaritia; Societati vnus lucri, quod eſt animarum, pulchra videtur auaritia, numquam, vt ſperat, minuenda, ſed quæ cum ipſo lucro maius ſemper incrementum accipiet. Videbat illa piam hanc conſuetudinem Sacramenta frequentandi ab omnibus quidem iam probari, ſed non perinde ab omnibus coli; aliquos Feſtis tantùm ſolennioribus, quosdam rariùs, quosdam etiam annuo adhuc officio contentos, ad illa tam potentia ſalutis præſidia Eccleſiæ præcepto cogi magis, quàm ardore quodam amoris ferri. Ergo quæ optabat vt arderent omnes, aliquos adhuc frigere, nec tam multiplici plurimorum exemplo accendi, vehementer dolebat. Quid faceret? amor, qui magnitudinem ſuam indefeſſâ induſtriâ ferè probat, ſuggeſſit remedium quàm ſalubre tam efficaci, vt nempe ſolenniore apparatu inſtitueretur Synaxis menſtrua, ad quam omnes inuitarentur, vtpote omnium cauſâ celebrandam, quæque idèd

*Fructus
ſolemnitatis
dierum
Antecine-
ralium.*

*Communio
generalis
a Societate
introducitur*

Generalis vocaretur. Placuit pietatis sollertia Paulo V. Summo Pontifici, quam sibi à Societate propositam non tantum vehementer probavit, sed etiam plenam remissione pœnarum prolixè liberaliterque est prosecutus. Nec verò irrita fuit Societatis spes, nec Pontificis liberalitas. ingentem ubique ad Sacramenta concursum hæc publicæ illecebra pietatis exciuit. Lata successu Societas, ut qui maximus erat, si fieri posset, maior esset maximo, inuitate aucta est ad sacram Hostiam illis diebus populo distribuendam Eminentissimos S. R. E. Cardinales; haud inani spe sibi pollicita, fore ut sacræ illius Purpuræ conspectus ad pium communis pietatis obsequium se demittentis, alterum esset, nec priorè minus potens, omnium ad caelestes epulas inuitamentum. Fecere verò ac libenter quod rogabantur Eminentissimi Ecclesiæ Proceres; & hoc suo ministerio in immensum auxere numerum gestientium ex nobilissimis illis manibus æternæ salutis pignus accipere. Itaque dubium est, sitne ea celebritas vitalem cibum accipientium frequentiam, an præbentium dignitate memorabilior. Quale enim spectaculum est, illa sacri Senatus decora ac insignia, illos Ecclesiæ Primores videre cum populi pietate certantes; cum ex illis quatuor aliquando, aut quinque, diuersis eodem in templo locis, eodemque tempore, ad multas horas augustissimum mysterium tantam animorum voluptate distribuunt, quantum istud frequentiam ac veneratione turbæ supplices accipiunt? Censa sunt Romæ vno in templo, vno die, modò sedecim, modò viginti, aliquando etiam triginta millia sacræ mensæ accumbentium. Hinc propagata in reliquum orbem terrarum pia consuetudo, eadem illam commendante ac mirum in modum prouehente Pontificum gratiam ac liberalitate, parum ubique pro populi modo ardorem inuenit atque concursum.

*eam Romæ
Cardinales
promouent:*

Neque hæc stetit pia Societatis industria, quæ semper in incremento est. Tangebatur illam commiseratio animarum in purgantibus flammis veterum malorum pœnas pendentium, tantò digniorum ope atque subsidio, quantum & pœnæ sunt atrociores, & illarum reæ sibi minus opitulari possunt. Itaque hac piâ Pontificis liberalitate ad earum subsidium vsa, magnum in animis hominum eisdem opitulandi desiderium accendit, effecitque pluribus locis ut hic sacer thesaurus nullam viuorum iacturam, quin etiam compendio, in defunctorum solatium atque utilitatem torus cedat. Quantos ubique motus erga destitutas omni ope, tantisque in cruciatibus hærentes animas, concitat passim insita cunctis miseratio? hos tam sentit quisque quam in aliis videt. Nihilominus hanc auget, quantum potest, Societas lugubri altarum ornatu, tabulis miserarum tormenta faciliemque rationem illis succurrendi representantibus, acerbis exhortationibus, modis musicis ad luctum compositis, libellis editis, aliisque piis inuentis commiserationem vel prouocantibus vel augentibus. De populi concursu quid attinet dicere, cum omnium ubique oculis pateat? nec tamen omnino silendum videtur, cum omnium oculi itidem ut mens & cogitatio quouis locorum peregrinari non possint. Olisipone nuperrimè in æde Domus professæ Societatis IESV viginti quinque millia sacrarum Hostiarum vno eiusmodi die sunt distributa; alibi haud multò pauciores, alibi etiam fortasse

*hec animabus
Purgatorij
succurrit.*

*Communionis
generalis
frequentia.*

fortasse plures, pro urbium & populi modo: de quibus, nisi de Olispontensibus, nihil dum certi accepimus, nisi in plerisque multarum Provinciarum Collegiis operam Confessariorum imparem esse multitudi-
ni confitentium. Belgæ quidem numeros illos non æquamus, quia vrbes pleraque non tam frequentes sunt incolis, quos assidua iam tot annis bella haud parum carpserunt: Antuerpiæ tamen in æde nostrâ ad sacram Synaxim accedunt vno eiusmodi die facilè sex septemve millia, nec pauciores Bruxellæ; plures vtrouque futuri, si maiorem templa caperent turbam.

Iam de fructuum vbertate ex hoc mysteriorum frequentatò vsu quid opus est verbis? potèstne fecundus ager sæpè purgari, & sementis nihilominus lolio & tribulis obrui? potèstne sæpè aut riuorum scatebris aut tempestiuus imbribus rigari, & non ridere lætissimâ messe? potèstne culta vitis solaribus radiis frequenter foueri, nec racemis exuberare? Vt enim vulgares fructus omittam, pecuniarum & famæ magnas restitutiones, sopita dissidia iam ad ferrum & mutuas cædes spectantia, concubinas amandatas, & id genus alia infinita; quoties casti adolescentes hoc præsidio armati, palliis etiam relictis in impudicarum mulierum manibus, veluti alteri Iosephi, blandam hostem fugiendo vicere? quoties puellæ ferrum maluerunt iugulo excipere, quàm aurum flagitij pretium? Quid, quòd nonnemo ex lasciuis istis pudicitia insidiatoribus puellæ à se diu multumque frustra ad facinus sollicitatæ, cum rogasset vbinam confiteretur, illaque respondisset, Vni è Societatis Patribus, tum is desperato sceleris successu, subiecerit: Numquam tibi molestus fuissim, si id antè sciuissem; nec enim ignorassem frustra me verba perdere. Quoties alij operosissimè virginibus persuadere conati sunt, ne nostris toties confiterentur, eo tantum animo, vt libidinum suarum repagulum amouerent? Sed quid ego eximios fructus studiosius colligam, cum nullus sit maior ipso cælestium mysteriorum vsu? Quid enim aliud est crebra confessio, quàm assidua sui cum peccati malaque consuetudinis execratione correctio? quid aliud Eucharistia, quàm vinum germinans virgines? quàm germen vitæ in lætissimam succrescens æternitatem? quàm purissimi amoris exæstuans flamma, nouo semper nouoque sese alens pabulo? Quo amore vt nihil est excellentius, nihil diuinius, ita nullus ex Eucharistiâ fructus manare potest ipsâ maior, quæ amoris inexhaustus fons est, & perennis scaturigo; imò tota aliud nihil est, quàm amor.

CAPVT DECIMVM.

De Exercitiis spiritualibus à S. Ignatio acceptis, & ingenti eorum fructu.

IN rerum naturâ non pauca sunt quæ vim ac virtutem admirandam habent; sed latentem & occultam, ipsosque ad eò oculos fallentem. Quis tantum ignis inesse credat piperi aut zingiberi, si exteriori specie vim ac naturam eius metiatur? quis ex minutâ glande vastis diffunden-